

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Dergisi

Erzincan Law Review

Cilt/Vol: 28 Sayı/No: 2 Aralık/December 2024

**Türk Spor Hukukunda Çocukların Korunmasına İlişkin
Bir Adım: Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma
Talimatı Üzerine Bir İnceleme**

**A Step Regarding the Protection of Children in Turkish
Sports Law: A Review Instruction of Athlete Well-being and
Child Safeguarding in Football**

  Doç. Dr. Hakkı Mert DOĞU*

 10.60002/ebyuhfd.1449197

ÖZ

Sporun bütün dünyayı etkisi altına alan büyümesi, birçok uyumsuzluğu ve problemi de beraberinde getirmiştir. Bu tür uyumsuzluk ya da problemlerin çözümü, hukuk kurallarıyla sağlanmaktadır. Hukuk kurallarının varlığı düzenin korunması açısından çok önemlidir. Sportif uyumsuzluklar bakımından da bu uyumsuzlukların çözümünde bazı kurallara ihtiyaç duyulmuş ve spor hukuku adı altında bir hukuk dalı doğmuştur. Spor sünnetleri arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk dalına spor hukuku adı verilmektedir. Spor hukuku, sportif faaliyetlerin her alanında, ortaya çıkan uyumsuzluk ve anlaşmazlıkların çözümünde rol oynamaktadır. Spor

* Trabzon Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı.

**Makale Bilgisi/Article Info: Araştırma Makalesi/Research Article
Geliş/Received: 08.03.2024 | Kabul/Accepted: 06.09.2024.**

Bu makale, intihal programında taranmış ve iki (kör) hakem incelemesinden geçmiştir. This article was submitted in a plagiarism program and reviewed by two (blind) referees.

Atıf/Cite as: Hakkı Mert Doğu, “Türk Spor Hukukunda Çocukların Korunmasına İlişkin Bir Adım: Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Talimatı Üzerine Bir İnceleme”, EBYÜ-HFD, C. 28, S. 2, Aralık 2024, (623-646).

Bu makale **Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası** lisansı ile lisanslanmıştır.

hukuku, karma bir hukuk dalı olarak kabul edilmekle birlikte son zamanlarda kendine has yapısı olan uluslar üstü bir nitelik kazanmaya başlamıştır.

Çocuğun korunması sosyal ve hukuki açıdan da herkese ilgilendirmektedir. Hukukun her alanında olduğu gibi spor hukukunda da çocuğun ayrı bir yeri ve önemi vardır. Spor Hukuku çerçevesinde ve özellikle futbolda çocukların korunması amacıyla Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Talimatı çıkartılmıştır. Bu talimat ile Türkiye Futbol Federasyonu Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Kurulu'nun teşkilatlanması; Kurul'un görev, yetki ve çalışma esas ve usulleri ile futbolda "Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma" kurallarının ve buna ilişkin sorumluluk bilincinin yaratılması için alınacak tedbirlerin neler olabileceği ortaya koyulmaktadır. Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Talimatı ile birlikte çocuğun sportif menfaatlerinin sağlanması ile korunması arzulanmakta ve hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Spor Hukuku, Futbol, Çocuk, Çocuğun Üstün Menfaati.

ABSTRACT

The magic of sports that has influenced the whole world has brought with it many conflicts and problems. The solution of such disputes or problems is provided by legal rules. The existence of legal rules is very important for maintaining order. In terms of sports disputes, some rules were needed to resolve these disputes and a branch of law called sports law was born. The branch of law that regulates the relations between sports subjects is called sports law. Sports law plays a role in resolving disputes and disputes that arise in every field of sports activities. Although Sports Law is considered a mixed branch of law, it has recently begun to gain a supranational character with its own unique structure.

The protection of the child is of concern to everyone, both socially and legally. As in every field of law, children have a special place and importance in sports law. In order to protect children within the framework of Sports Law and especially in football, the Instruction on Athlete Well-being and Child Safeguarding in Football Instruction was issued. With this instruction, the organization of the Turkish Football Federation Athlete Well-being and Child Safeguarding; the duties, powers and working principles and procedures of the Board and the rules of "Athlete Well-being and Child Safeguarding in Football" and the measures to be taken to create awareness of responsibility regarding this are set out. With Athlete Well-being and Child Safeguarding Instruction, it is desired and aimed to protect the child's sporting interests.

Keywords: Sport, Sport Law, Football, Child, The Best Interest of the Child.

GİRİŞ

Spor Hukuku çerçevesinde ve özellikle futbolda çocukların korunması amacıyla Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Talimatı (Talimat)

17.02.2023 tarihinde Türkiye Futbol Federasyonu'nun resmi internet sitesinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu talimatla birlikte futbol branşında on sekiz yaşından küçük kişilerin korunması, kötü muamelelere maruz kalmamaları ve kötü muamele durumunda yapılabilecekler üzerinde durulmaktadır.

Çalışmada Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Talimatı bütün yönleriyle ele alınmaktadır. Bu kapsamda öncelikle spor hukuku kavramı ile spor hukukunda çocuk genel olarak incelenmiş; ardında da sporcu esenliği ve çocuğun korunması değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bütün bu incelemelerin ardından Türkiye Futbol Federasyonu Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Kurulu ele alınarak konu bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada incelemeler yapılırken birçok yerde görüş bildirilmiş; talimat kapsamında eksik hususların tamamlanabilmesi noktasında gerekli açıklamalar yapılmaya çalışılmıştır.

I. SPOR HUKUKU BAKIMINDAN SPORCU ESENLİĞİ VE ÇOCUĞUN KORUNMASI

A. Spor Hukuku ve Spor Hukuku'nda Çocuk

Spor Hukuku, sporun belirli kurallar çerçevesinde yapılmasını sağlayan ve spor süjeleri arasındaki ilişkileri düzenleyen karma bir hukuk dalıdır¹. Spor Hukuku, özel hukuk ve kamu hukukuna ilişkin kuralları bünyesinde barındırmaktadır². Bununla birlikte günümüzde spor hukukunun kendi kendini dizayn edebilen uluslar üstü, özerk ve kendine özgü bir yapıya sahip olduğu kabul edilmeye başlanmıştır³.

Spor Hukuku açısından önemli konulardan bir tanesi küçük yaştaki sporculardır. Küçük yaştaki sporcuların sportif faaliyetlere katılması ve

-
- 1 Farklı tanımlar için bkz., Urs **Scherrer**, Sportrecht (Ein Begriffserläuterung), Orell Füssli Verlag AG, Zürich 2001, s. 153; Durmuş Ali **Genç**, Spor Hukuku, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1998, s. 61; Şeref **Ertas/Hasan Petek**, Spor Hukuku, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2017, s. 40; Ramazan **Çağlayan**, Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri), Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2007, s. 17; Hakkı Mert **Doğu**, 61 Soruda Spor Hukuku, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2023, s. 22, (Spor Hukuku).
  - 2 Rifat **Erten**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet Yayınevi, Ankara 2007, s. 55; Recep **Gülşen**, Spor Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, s. 89; **Çağlayan**, s. 19; **Doğu**, Spor Hukuku, s. 23.
  - 3 Ayrıntılı bilgi için bkz., Kadir **Gürten/S. Ege Erenel**, “Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, 2021, s. 299 vd.

katılımlarının sağlanması, onların bu faaliyetlerde korunması vb. durumların ele alınması gerekmektedir. Çocuk, on sekiz yaşını tamamlamamış olan kişilerdir⁴. Bunlar ayırt etme gücüne sahiplerse, ehliyet gruplarından sınırlı ehliyetsizler grubu içerisinde yer alırlar⁵. Spor Hukuku'nda çocuk dendiğinde ise sportif faaliyetlerde bulunan on sekiz yaşından küçüklerin ifade edilmek istendiği söylenecektir. Nitekim Talimat'ın 3. maddesinin (a) bendinde çocuk, on sekiz yaşın altındaki tüm kişiler şeklinde ifade edilmektedir. Bununla birlikte (a) bendinin ikinci cümlesinde “*kırılgan durumdaki çocuklar*” şeklinde bir kavrama daha yer verilmiştir. İlgili düzenlemeye göre kırılgan durumdaki çocuklar, “...*özellikle hassas olan, bunlarla sınırlı olmamak üzere; engelli çocuklar, mülteci statüsündeki çocuklar, azınlık grupların çocukları, yoksulluk içerisinde yaşayan çocuklar, alternatif bakım hizmeti alan çocuklar ve kanunlarla ihtilaf içerisindeki çocuklar*” olarak tanımlanmaktadır. Kanaatimizce *kırılgan durumdaki çocuklar* ifadesinin kullanılması, bu kavramın kapsamına bakıldığında son derece anlamlı olmuştur. Nitekim ilgili düzenlemede örneklendirme yapmak suretiyle kırılgan durumdaki çocukların kimler olabileceği açıklanmaktadır. Bir başka ifadeyle kırılgan durumdaki çocuklar belirlenirken sadece maddede sayılan örneklerle sınırlı bir çerçeve çizilmemelidir. İlgili maddedeki “...*bunlarla sınırlı olmamak üzere...*” ifadesi de bu durumu destekler niteliktedir.

Sportif faaliyetlere çocukların katılım sağlanması son derece önemlidir. Çocukların bu tür faaliyetlerde yer alması fiziki ve psikolojik gelişime katkı sağladığı gibi çocukların sosyalleşmesinin yanı sıra kendileri güven duymalarına da yardımcı olmaktadır.

B. Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuğun Korunması

1. Genel Olarak

Futbolda sporcu esenliği ve çocuğun korunması amacıyla bir talimat çıkartılmıştır. Bu talimatla birlikte futbolda “*Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma*” kurallarının ve buna ilişkin sorumluluk bilincinin yaratılması için alınacak tedbirlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu talimatın yürürlüğe girmesi olumlu bir gelişme olarak kabul edilse

---

4 Ayrıca bkz., Canan **Yılmaz**, Velayet Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s. 25; Sevgi **Usta**, Velayet Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 22.

5 M. Kemal **Oğuzman**/Özer **Seliçi**/Saibe **Oktay-Özdemir**, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 21. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022, s. 99; Mustafa **Dural**/Tufan **Öğüz**, Türk Özel Hukuku-Cilt II: Kişiler Hukuku, 23. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022, s. 84.

de kanaatimizce sadece futbol branşıyla sınırlı tutulması bir eksiklik olarak değerlendirilmelidir. Spor branşlarının çeşitliliği ve her branşta çocuk sporcuların olma ihtimali düşünüldüğünde ilgili düzenlemenin sadece futbolla sınırlı tutulmaması gerekirdi. Bu çerçevede söz konusu talimatın, niteliği uygun düştüğü ölçüde diğer spor branşlarında da kıyasen uygulanması ve en kısa sürede bütün spor branşlarını kapsayacak şekilde yeni ve genel bir düzenlemenin yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

Talimat, futbolda sporcu esenliği ve çocuğun korunmasını amaç edinmektedir. Talimatın 3. maddesinin (b) bendinde futbolda sporcu esenliği ve çocuğun korunmasından ne anlaşılması gerektiği açıklanmaktadır. Buna göre futbol oynayan ve on sekiz yaşın altındaki tüm kişilerin yaşına ve gelişimine uygun olarak eğitimini, öğrenimini, kişiliğini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirmesi için gerekli önlemleri almak bu kapsamda değerlendirilmektedir. Görüldüğü üzere futbol oynayan çocukların, yaş ve gelişim seyirlerine göre uygun eğitim ve öğretimin sağlanması bu kavram içerisindedir. Çocuk yaşta sporla tanışılması, sporun faydalı yanlarının çocuklara öğretilmesi ve bütün bunlar yapılırken çocuğun her türlü olumsuz durumdan etkilenmesinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

2. Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuğun Korunmasının Temel Özellikleri⁶

a. Korumanın Uygulanabilir Olması

Çocuğun korunması, bütün menfaatlerin üzerindedir. Bu sebepten dolayı çocuğun korunmasına ilişkin prosedürün oldukça basit ve uygulanabilir olmasının sağlanması gerekir. Bir başka ifadeyle çocuğun korunmasında, her türlü istismar ve zarardan uzak, kapsayıcı bir ortamda güven içerisinde futbol oynanmasının sağlanması anlayışı öncelikli hedef olmalıdır.

Korumanın uygulanabilir ve pratik olabilmesi için konuya ilişkin yasal düzenlemelerin, prosedürlerin ve verilecek eğitim uygulamalarının gerekliliklerinin yerine getirilmesi hedeflenmelidir.

b. Korumanın Kurum ya da Kuruluşlarla Bağlantılı Olması

Korumanın kurum ya da kuruluşlarla bağlantılı olmasından maksat, çocuğun bir zarar görmesi durumunda hangi kurum ya da kuruluşların ne

---

6 Ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz., Child Safeguarding Toolkit For Uefa Member Associations, <https://uefafoundation.org/wp-content/uploads/2020/08/uefa-toolkit-english-5ed7b80c361505f3797b9f1008.pdf>, s. 6-7, E.T. 28.02.2024.

derecede bu sürece dahil olacaklarının tespitine ve buna ilişkin yasal düzenlemelerin neler olabileceğine yönelik olmasıdır.

Çocukların korunmasına yönelik tedbirlerin geliştirilmesi, eğitim, sağlık, sosyal hizmetler, adalet ve kolluk kuvvetleri gibi farklı sektörlerle iş birliğini gerektirir. Ayrıca ulusal mevzuata uygun olarak okullar ve kulüpler, aileler, doktorlar, antrenörler, öğretmenler, spor yetkilileri ve akranlar dahil olmak üzere çeşitli taraflarla etkileşime geçilmesi bu süreçte son derece önem arz etmektedir.

c. Korumanın Hedeflerinin Olması

Futbolda sporcu esenliği ve çocuğun korunmasına ilişkin temel özellikler bakımından bir diğeri ise korumanın birtakım hedeflerinin olmasıdır. Bu hedeflerin başında çocuğun korunmasına yönelik devlet politikalarının ve beyanlarının sağlanması gelir. Aslında bu durum, zararın önlenmesine yardımcı olacak prosedür ve uygulamaların oluşturulmasını da içerir. Ayrıca koruma tedbirlerinin uygulandığından ve devamlılık gösterdiğinden emin olunması, hedefler arasında yer almaktadır. Bu noktada iletişim ve eğitimin önemi de ortaya çıkmaktadır. İletişim ve eğitim, koruyucu önlemlerin, ilkelerin ve bunların futbolda yer alan herkes için ne anlama geldiğinin anlaşılmasının sağlanması açısından etkin rol oynamaktadır.

Koruma hedefleri, çocuk açısından zararlı durumun ortaya çıkması ya da çıkma ihtimalinin kuvvetle muhtemel olduğu durumlarda ilgili kurum veya kuruluşların bu sürece ne ölçüde dahil olabileceğinin belirlenmesini de içermektedir. Aslında korumanın hedeflerinin olması, korumanın pratik ve uygulanabilir olmasının ön koşulu olarak da kabul edilmelidir.

3. Karşılaştırmalı Hukukta Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuğun Korunması

a. Amerika Birleşik Devletleri'nde

Amerika'da sporda çocuğun korunmasına ilişkin Amerika Birleşik Devletleri Olimpiyat Komitesi'nin (USOC) etkili çalışmalar yaptığını söylemek mümkündür. Bu kapsamda USOC, antrenör etik kodları oluşturmuş; antrenör ile çocuk sporcular arasında olumsuz bir ilişkinin yaşanmaması ve cinsel istismarın ortaya çıkmasına sebep olabilecek her türlü davranışın önüne geçilmesi arzulanmıştır⁷.

---

7 Seda Nur **Turhal**/Mustafa Yaşar **Şahin**/Özgün **Parasız**, "Amerika Birleşik Devletleri'nde Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları", Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi, C. 6, S. 1, 2023, s. 1150.

Amerika Birleşik Devletleri Olimpiyat Komitesi, sporcu çocukların korunması amacıyla 2011 yılında Etik ve Spor Kurulu'nu kurmuş; 2012'de Olimpiyat Komitesi Güvenli Spor El Kitabı'nı kabul etmiş; 2013'te USOC, soruşturma, karar ve yaptırımlara ilişkin bir Safesport çalışma grubu kurmuştur⁸. Daha sonraki süreçte bu durum, spor ortamlarında yer alan çocuklar ile tüm diğer katılım sağlanan bütün spor organizasyonlarını kapsayan Güvenli Spor Merkezi (The U.S. Center for SafeSport) isimli sporda çocuk koruma politikasını oluşturmasına yardımcı olmuştur. Bütün bu çabaların tamamı çocuk sporcuların her türlü zarardan korunması, sportif faaliyetleri güven içerisinde gerçekleştirebilmelerini sağlamak amacıyla.

b. İngiltere'de

The U.S. Center for SafeSport'a benzer şekilde İngiltere'de de 2001 yılında CPSU (Child Protection in Sport Unit-Sporda Çocuk Koruma Birimi) oluşturulmuştur⁹. Burada amaç çocukların korunmasına ilişkin politikalar oluşturmak ve geliştirmektir. Ayrıca spor alanlarında ve sportif faaliyetlerde çocukların korunmasını sağlayarak onlara güvenli bir ortam sunmak amacı da bu kapsamda değerlendirilmektedir.

İngiltere'de CPSU sporla ilgili kişileri ve organizasyonları çocuk koruma konularında eğitmek ve farkındalıklarını arttırmak, çocukları korumak için stratejiler geliştirmek, çocuk koruma bilincini, politikalarını ve yasal düzenlemelerin oluşturulmasına yardımcı olmak, çocuklara danışmanlık yapmak amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir¹⁰.

c. Fransa'da

Sporcu esenliği ve çocuğun korunması kapsamında Fransa açısından da bir değerlendirme yapmak mümkündür. Bu değerlendirme özellikle kız çocuklar için kendini göstermektedir. Her ülkede olduğu gibi Fransa'da da sportif imkânlardan erkek çocuklar kadar kız çocukları da faydalanabilmektedir. Ancak bu faydalanma her zaman eşit olarak ortaya çıkmaz.

---

8 **Turhal/Şahin/Parasız**, s. 1151 vd.

9 Özgün **Parasız/Mustafa Yaşar Şahin/Akın Çelik**, "Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulamaları: İngiltere Örneği", *International Journal of Science Culture and Sport*, C. 3, S. 1, 2015, s. 648.

10 **Parasız/Şahin/Çelik**, s. 648-649.

Fransa’da spor alanlarında kız çocuklara yönelik yapılan yatırımların yetersiz kaldığı bilinmektedir¹¹. Bu yetersizlik beraberinde sportif anlamda kız çocuklarının esenliği ve korunması meselesini de olumsuz şekilde etkilemektedir. Ayrıca yatırımlardaki eksiklik, kız çocuklarının spora olan ilgilerinin azalmasına sebebiyet verebilecektir. Fransa’da çocuk sporculara ilişkin olarak, çocuk hakları genel çerçevesi içerisinde durum dikkate alındığında, hâlâ atılması gereken adımlar olduğu söylenebilecektir¹².

d. Kanada’da

Kanada’da çocuk sporcuların olumsuz davranış ve cinsel istismardan korunmaları amacıyla bir dizi önlemlerin alındığı bilinmektedir. Kanada hükümetinin 2019 yılında yapmış olduğu çağrıyla birlikte konuya ilişkin ülke çapında davranış kuralları getirilmeye başlanmıştır; bu çerçevede ilk olarak Kanada Antrenörler Derneği (CAC) tarafından bir spor zirvesi gerçekleştirilmiştir¹³.

Ülke genelindeki davranış kuralları ve spor zirvelerinin yanı sıra konuyla ilgili birçok eğitimin düzenlendiğini söylemek mümkündür. Ancak Kanada’daki spor yöneticileri, önleme eğitimlerinin uygulanmasının ebeveynlere bir istismar sorunu olduğu izlenimini vereceğinden endişe etmişlerdir. Ayrıca bu tür eğitimlerin beraberinde asılsız suçlamaları getirmesinden de çekinmişlerdir. Bu kapsamda Kanada’da sporda önlemin uygulanmasının zor olduğu söylenebilecektir; çünkü birçok antrenör kuralardan habersizdir, cinsel istismar konusunda uzmanlık bilgisinden yoksundur ve bazen sporcularla “yakınlığa karşı rahat tutumlar” içerisine girmektedirler¹⁴.

e. İspanya’da

İspanya’da sporla ilgili Devlet kurumları, sporun gelişimini sağlamak amacıyla birçok tedbirler almakta; uygulamaları hayata geçirmektedir. Toplumun sağlığı için spor yaptırılması, sporcuların sağlığının korunmasının yanı sıra hükümetin spor politikalarının yönetmesi ve yürütmesi,

---

11 Mehmet Rıfat **Tınc**, “Fransa’da Çocuk Hakları”, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 81, S. 2, 2023, s. 615.

12 Ayrıca bkz., **Tınc**, s. 615.

13 **Turhal/Şahin/Parasız**, s. 1158-1159.

14 Anne M. **Nurse**, “Child Sexual Abuse Prevention Training”, *Confronting Child Sexual Abuse*, Lever Press, Amherst 2000, s. 217-218.

spor dünyasında değişen ve gelişen düzenlemelerin uygulanmasını sağlaması vb.'leri bu kapsamda değerlendirilmektedir¹⁵.

Çocuk sporcular bakımından da İspanya'da özellikle okul çağına gelmiş çocukların spor yapmasının sağlanması öncelikli hedefler arasında yerini almaktadır¹⁶. Okul çağına gelmiş çocukların spor yapmaya teşvik edilmesi ve yönlendirilmesi, beraberinde çocuk sporcuların olumsuz davranışlarla karşılaşma ihtimalini de getirmektedir. Bu noktada spor yapacak olan çocukların, her türlü olumsuz tutum ve davranıştan etkilenmesinin önlenmesi de Devlet kurumlarının sorumluluğu altındadır.

4. Türk Spor Hukuku'nda Futbolda Çocuğun Korunmasına İlişkin Talimat Yürürlüğe Girmeden Önce Çocuk Sporculara İlişkin Var Olan Düzenlemeler

Futbolda çocuk sporcuların korunması amacıyla çıkarılan Talimat'tan önce de TFF'nin diğer bazı talimatlarında çocuğun korunmasına ilişkin hükümlerin olduğunu görmek mümkündür. Bunlardan en önemlisi Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın (FSTT) 17. maddesindeki düzenlemedir. Söz konusu madde, küçük futbolcuların transferleri ve bu transfer sürecinde korunmalarına ilişkin usul ve esasların ortaya koyulduğu madde olarak ifade edilebilecektir^{17,18}.

15 Hakan **Sunay**/Bayram **Kaya**, "Türkiye İtalya Fransa ve İspanya Spor Sistemlerinin Spor Kulübü Yapılanması Düzeyinde Karşılaştırılması", Spormetre, C. 17, S. 2, 2019, s. 84.

16 **Sunay/Kaya**, s. 84.

17 **FSTT Madde 17:**

"(1) 18 yaşını doldurmamış futbolcular, uluslararası transfer yapamazlar.

(2) Ancak, küçük futbolcunun kanuni temsilcilerinin transfer olunacak kulübün bulunduğu ülkeye futbolla ilgisi olmayan bir sebeple taşınmış olmaları halinde veya futbolcunun Türkiye sınırına 50 km.'den daha kısa bir mesafede ikamet etmesi ve komşu ülke Federasyonu'na tescilli kulübün tesislerinin Türkiye sınırına 50 km.'den daha kısa bir mesafede olması halinde uluslararası transfere izin verilebilir.

(3) Bu madde hükümleri, daha önce hiçbir kulübe tescil edilmemiş olan ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan küçük futbolcular için de geçerlidir.

(4) Bu madde çerçevesinde ortaya çıkan uyuşmazlıklar, FIFA'nın ilgili organları tarafından çözülür.

(5) Bu maddenin 2. fıkrası uyarınca gerçekleştiren bütün uluslararası transferler ile 3.fıkrası uyarınca ilk kez yapılan tüm tescillerde FIFA Futbolcuların Statüleri ve Transferleri Talimatı'nın 19. maddesi 4. fıkrası uygulanır."

18 FIFA transfer sistemi içerisinde çocukların korunmasına ilişkin olarak ayrıntılı bilgi için bkz., Feyza **Başar**, "FIFA Transfer Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması" İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 77, S. 2, 2019, s. 751 vd.

Spor Hukuku kapsamında çocuklar bakımından talimattan önce de var olan bir diğer düzenleme, Sportif Ekipman Talimatı'nda (SET) yer almaktadır. Bu düzenleme *refakatçi çocuk* diye ifade edilen çocuklarla ilgilidir. Refakatçi çocuk, ev sahibi kulüp tarafından TFF'nin izni dahilinde, müsabakalar başlamadan önce yapılacak seremonilerde futbolcuların yanında onlarla birlikte sahaya çıkan ve seremoni bittikten sonra da sahadan ayrılan altı ile on iki yaş arasındaki çocuklar olarak tanımlanabilecektir¹⁹. Ancak hemen belirtmek gerekir ki talimatta sportif faaliyette bulunan ya da bulunacak olan çocuklar ve onların bu süreçte korunmasına ilişkin düzenlemelere yer verilirken; SET'te sadece refakatçi çocuğun kim olduğu ortaya koyulmaktadır. Bir başka ifadeyle SET'te çocuklara ilişkin ayrıntılı bir düzenleme bulunmamaktadır.

5. Türk Spor Hukuku'nda Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuğun Korunmasına İlişkin İlkeler

a. Çocuğun Üstün Yararının Sağlanması

Çocuğun üstün yararını, çocuğun yararının ve menfaatinin her hâl ve şartta korunması ile üstün tutulması gerektiği yönündeki anlayış olarak tanımlamak mümkündür²⁰. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de çocuğun üstün yararına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirisi'nin 2. maddesinde *çocuğun üstün yararı* ifadesi kullanılmış ve kavramsal olarak da çocuğa özel

19 Ayrıntılı bilgi için bkz., Hakkı Mert **Doğu**, "Türk Spor Hukuku'nda "Refakatçi Çocuk"", Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 2, 2017, s. 47 vd., (Refakatçi Çocuk).

20 Emine **Akyüz**, Çocuk Hukuku, 8. Baskı, Pegem Akademi, Ankara 2021, s. 53 vd.; Gülçin Elçin **Grassinger**, Türk Medeni Kanununda Yer Alan Velâyet Hükümleri Kapsamında Küçüğün Kişi Varlığının Korunması İçin Alınacak Tedbirler (MK md. 346, md. 347, md. 348), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2009, s. 58-59; Sera **Reyhani Yüksel**, Velayet Hakkının Anayasal Sınırları, Legal Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 90 vd.; Yıldız **Abik**, "Türk Medeni Kanunundaki Hükümler ve Çocuk Hukukundaki Temel İlkeler Çerçevesinde Velayette Çocuğun Yararı", Şener Akyol'a Armağan, Filiz Kitabevi, İstanbul 2011, s. 8 vd.; Bedia **Güleş**, "Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasında Çocuğun Yararını Tespit ve Çocuğun Eşyalarının Teslimi Sorunu", Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 2, 2023, s. 849; Zeynep Nur **Subaşı**, "Çocuk Hakları Birleşmiş Milletler Sözleşmesi Bağlamında Çocuğun Üstün Yararı", Çocuk Hukuku Armağanı, Ed. Yıldız Abik/Seher Bağaç İçen, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022, s. 3, 8; Tuğçem **Seçer**, "Velayete İlişkin Uyuşmazlıklarda Arabuluculuk: Çocuğun Üstün Yararı İlkesi Çerçevesinde Değerlendirmeler", Çocuk Hukuku Armağanı, Ed. Yıldız Abik/Seher Bağaç İçen, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022, s. 560.

koruma sağlayan bir hüküm ortaya koyulmuştur²¹. Bununla birlikte Çocuk Koruma Kanunu'nun (ÇKK) 4. maddesinin (b) bendinde çocuğun yararı ve esenliğinden de bahsedilmektedir.

Talimatın 3. maddesinin (m) bendinde çocuğun üstün yararı “*Çocuğun Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde tanımlanan bütün haklardan tam ve etkin bir şekilde yararlanmasını ve bütünsel gelişimini sağlamayı amaçlayan, çocukla ilgili yapılan bütün faaliyetlerde öncelikle bu amacın dikkate alınmasını zorunlu kılan ilke*” şeklinde tanımlanmaktadır. Çocuğun üstün yararının belirlenmesinde onun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve toplumsal gelişiminin sağlanması ve bunların dengeli bir biçimde geliştirilmesi amacının gözetilmesi gereklidir²².

Talimat kapsamında çocuğun sportif faaliyetle (futbolla) ilgili geçireceği her süreçte onun üstün yararının gözetilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca bu kapsamda futbolun çocuklar için güvenli olması ve çocukların menfaatine hareket edilmesi ile çocukların futboldan keyif almalarını sağlamak amacı söz konusudur. Bu sayede küçük yaşlarda kişilerin sporla tanışması arzulanmaktadır.

b. Kuralların Tüm Çocuklara Eşit Olarak Uygulanması

Talimatın 4. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine göre kuralların, herhangi bir yaş, cinsiyet, cinsel yönelim, ırk, sosyal konum, inanç, yetenek düzeyi veya engel durumu gibi hususlarda ayırım yapılmaksızın, tüm çocuklara uygulanması gerekmektedir. Buna göre her türlü ayrımcılığa karşı olacak şekilde, bütün çocuklara aynı kurallar uygulanacaktır.

Söz konusu düzenlemede eleştirilebilecek bir durum kanaatimizce ilgili fıkarda belirtilen “*cinsel yönelim*” ifadesidir. On sekiz yaşından küçük bir kişinin cinsel yöneliminden ne anlaşılması gerektiği ya da cinsel yönelimin on sekiz yaşından küçük bir kişi için neyi ifade ettiği, soruları

---

21 Zeynep **Hazar**, “İnsan Hakları Çatışmalarının Çözümlemesinde Çocuğun Üstün Yararı İlkesinin İşlevi: Türk Anayasa Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 26, S. 2, 2022, s. 650. Ayrıca bkz., Hüseyin **Hatemi**, Aile Hukuku, 7. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 132; Hacı **Can/Ekin Tuna/Nehir Tuna**, Çocuk Hukuku, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2019, s. 10 vd.

22 Hayrunnisa **Özdemir**/Ahmet Cemal **Ruhi**, Çocuk Hukuku ve Çocuk Hakları, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 17; Sinan Sami **Akkurt**, “Çocuğun Kişiliğinin Korunması ve Velâyetin Belirlenmesinde Çocuğun Menfaati Olgusu”, Rona Serozan’a Armağan-Cilt I, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 112; **Reyhani Yüksel**, s. 92. Ayrıca bkz., Yarg. 2. HD., E. 2018/7533, K. 2019/1241, 18.2.2019, (www.lexpera.com, E.T. 14.12.2023).

beraberinde getirmektedir. Ayrıca bu tür kavramların, henüz on sekiz yaşından küçük kişilerin dünyasına sokmak ve yerleştirmek, tehlikeli sonuçların doğmasına neden olabilir. Bu sebeplerden dolayı “cinsel yönelim” ifadesinin tekrar gözden geçirilmesi kanaatimizce uygun olacaktır.

c. Çocuğun Haklarının Göz Önünde Tutulması

Talimatın 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde belirtilen çocuk haklarının göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmektedir. Burada öncelikle şunu belirtmek gerekir ki ilgili bentte “*Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi*” ifadesine yer verilmişse de sözleşmenin asıl adı *Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*’dir. Aslında talimatın 3. maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde sözleşmenin adı doğru olarak belirtilmiş ancak diğer maddelerde bu sözleşme, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi olarak ortaya koyulmuştur. Yeknesaklığın sağlanabilmesi için talimatın tamamında Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ifadesinin kullanılması kanaatimizce uygun olacaktır.

Futbolda sporcu esenliği ve çocuğun korunması bakımından çocukların haklarının göz önünde tutularak bu korumanın sağlanması gerektiği talimatta belirtilmektedir. Bu kapsamda özellikle çocuğun kendisini geliştirme hakkına imkân verilmesi ve sportif faaliyetlere katılımının sağlanarak her türlü durumda onun korunması gündeme gelmektedir. Ayrıca çocuğun haklarının göz önünde bulundurulması çerçevesinde onun yaşam, güvenlik ve sağlık haklarına saygı gösterilmesi ile mahremiyet ve kişisel verilerin korunması hakkından da bahsetmek mümkündür²³.

d. Koruma Faaliyetlerinin Şeffaflık ve Açıklık İçinde Yapılması

Çocuğun korunması için yapılacak faaliyetlerin tamamı şeffaflık ve açıklık içinde gerçekleştirilmelidir. Burada da çocuğun menfaatlerinin korunması amacıyla hareket edildiği söylenebilecektir.

Çocuğun korunması faaliyetleri kapsamında elde edilen bilgi ve belgelerin paylaşılması gerekmektedir. Talimat söz konusu konuya ilişkin birtakım istisnalar öngörmektedir. Bir başka ifadeyle koruma faaliyetleri neticesinde ulaşılan bilgi ve belgelerin bazı durumlarda paylaşılması söz konusudur. Buna göre kurum veya kişilerin itibarının gözetilmesi, konu hassasiyeti açısından üst düzey merciler ve bilmesi gerekenler varsa bilgi paylaşımı yapılabilir.

---

23 Söz konusu haklar, Talimatın 4. maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bendinde de düzenlenmektedir.

Koruma faaliyetleri açısından bilgi ve belgeler bakımından talimatın 4. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine de bakmak gerekir. İlgili düzenlemeye göre çocukların esenliği ve güvenliği konusunda edinilen her türlü bilgi ve endişenin ivedilikle dikkate alınması ve öncelikle çocuğun, sonrasında futbolun ve kurum çalışanlarının zarar görmemesi açısından riskin azaltılması için gerekenler yapılmalıdır. Özellikle çocuğun istismarı meselesinin burada değerlendirilmesi mümkündür²⁴. İstismara ilişkin emarelerinin varlığı durumunda vakit kaybetmeksizin harekete geçilmesi çocuğun zarar görme riskinin azaltılması bakımından da son derece önemli bir rol oynamaktadır.

C. Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuğun Korunmasında Önleyici ve Koruyucu Çalışmalar

1. Genel Olarak

Talimatın 5. maddesinde sporcu esenliği ve çocuğun korunmasında birtakım önleyici ve koruyucu çalışmalardan bahsedilmektedir. Öncelikle

24 Talimatta istismar ve çeşitleri tanımlanmaktadır. İstismar, “Fiziksel, psikolojik ve cinsel nitelikli olabilecek şekilde; ihmal, özensiz muamele, şiddet ve sömürünün her türlü; birebir veya sanal olarak gerçekleşen her tür zararlı girişim başta olmak üzere; bir şeyin fazla veya yanlış kullanımı, ya da yetersiz girişimden dolayı ortaya çıkan zarar, hasar, zarar görme olasılığı ve bütün veya tek tek bu nedenlerden dolayı bir çocuğun gelişiminin zarara uğratılması”; Fiziksel İstismar, “Çocuklara vurmak, çocukları sarsmak, sallamak, herhangi bir şey atmak/fırlatmak, tekmelemek ve bunlarla sınırlı olmamak üzere çocukların canını yakabilecek, bedenine hasar veren/verebilecek veya iz bırakabilecek/bırakmayacak kasti her türlü fiziksel eylem”; Cinsel İstismar, “Çocuklardan pornografik içeriklerin paylaşılıp seyredilmesinin istenmesi, cinsel bölgelerinin gösterilmesinin istenmesi, çocukların uygunsuz biçimde hareket etmesinin veya cinsel hareketlere bakmasının istenmesi ya da bunların yapımı için onların kullanılması ile bu davranışların teşviki için onlara yardımcı maddeler verilmesi de dahil olmak üzere; fiziksel temas ve cinsel penetrasyon içeren veya içermeyen her türlü cinsel girişim, saldırı, sömürü ve benzeri faaliyetler”; Duygusal İstismar, “Çocuğun yaşından ve gelişiminden daha ileri seviyede beklentiyle hareket etmek de dahil olmak üzere, çocuklara değersiz olduğunu söylemek veya hissettirmek; çocukların sevilmedikleri veya başkasını memnun etmedikleri sürece değerli olmadıklarını, sevilmececeklerini ve dışlanacaklarını düşündürecek davranışlar ve çocukları korkutmak veya tehlikede olduklarına dair duygu oluşturabilecek davranışlar”; Dijital İstismar, “İnternet veya sosyal medya ortamlarında değişik yollarla; gizliiden veya açıktan, duygusal, zihinsel, ekonomik ve cinsel girişim, şiddet, saldırgan eğilim, sömürü, benzer paylaşım ve faaliyetler” şeklinde ifade edilmektedir.

talimat kapsamındaki tüm kişiler²⁵, talimatta belirlenen ilkelere uygun hareket etmekle ve hesap verilebilir olmakla yükümlüdür. “Hesap verilebilir olmakla yükümlü” olmadan ne anlaşılması gerektiği kanaatimizce farklı değerlendirilebilir. İlk durum, talimat kapsamındaki kişilerin yaptıkları işlemlerle ilgili olacak şekilde bilgi vermesi şeklinde ortaya koyulabilir. İkincisi ise talimattaki kurallara uygun hareket edilmemesi durumunda, yaptırımla karşı karşıya kalma şeklinde hesap verme olabilir. Şayet hesap verme şeklinde bir anlam çıkacaksa, talimata aykırı davranışlar zaten birtakım cezalarla karşı karşıya kalacaklarından dolayı, ilgili düzenlemenin gözden geçirilerek tekrar ele alınması ve düzeltilmesi gerekir.

Talimat kapsamındaki kişiler, talimatta belirlenen ve çocuğun korunmasına engel teşkil edecek bir olayın oluştuğunu veya bir ihlalin gerçekleştiğini öğrenirlerse bu durumu TFF Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Kurulu’na bildirmek ya da ihbarda bulunmakla yükümlüdürler.

Önleyici ve koruyucu tedbirler noktasında çocuklara yönelik tüm ihlaller ve ihmali davranışlara ivedilikle müdahale edilmelidir. Çocukların bu tür olumsuz davranışlardan çok çabuk etkilenebileceği düşünüldüğünde hızlı hareket edilmesi son derece önemlidir. Ayrıca çocuklara karşı işlenen eylemlerin soruşturulması için gerekli her türlü bilgi ve belgenin ilgili mercilere gizlilik içinde verilmesi gerekir. Görüldüğü üzere olayın çözüme kavuşturulması, çocuğun zarara uğramasını en aza indirecek şekilde gerçekleştirilmelidir. Bununla birlikte çocuklarla çalışan kişilerin yüz kızartıcı suç veya çocuğa karşı her seviyede şiddet olaylarıyla ilgili Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunlar kapsamında soruşturma, şikâyet, derdest yargılama veya kesinleşmiş mahkeme ilamının olmasının tespit edilmesi halinde durum derhal kişinin kendisi veya durumu öğrenen, kulübü veya diğer paydaşlarca TFF Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Kurulu’na bildirilmelidir (Talimat md. 5/4).

---

25 Talimat kapsamında kimlerin olduğu talimatın 2. maddesinde, “TFF, TFF’ye bağlı kulüpler, futbol okulları ve aşağıda belirtilen kişiler bu talimat hükümleri kapsamındadır:

(a) Kulüpler, kulüp başkanları, onursal başkanları, yöneticileri ve çalışanları,

(b) Müsabaka görevlileri,

(c) Amatör ve profesyonel futbolcular,

(ç) Teknik adamlar,

(d) Müsabaka organizatörleri ve futbol menajerleri,

(e) Taraftarlar,

(f) Bir müsabaka veya etkinlik kapsamında görevlendirilmiş kişiler,

(g) Bir kulüpte tescilli olsun veya olmasın futbola ilgili her türlü faaliyette bulunan diğer kişiler” olarak belirlenmiştir.

Talimatın 5. maddesinin beşinci fıkrasında korumanın sağlanması hususunda mekân ve kişi sayısı açısından bir sınırlamaya gidildiği görülmektedir. Buna göre çocuklarla bire bir çalışmalardan mümkün olduğunca kaçınılmalı, çalışmalar ve paylaşımlar en az iki yetişkinin gözetiminde gerçekleştirilmelidir. Bunun mümkün olmadığı durumda kişiler, çocuklarla herkesin görebileceği açık alanlarda veya en az iki çocuğun mevcut olduğu ortamda çalışma ve paylaşım gerçekleştirmelidir. Asgari kişi sayısının sağlanamaması durumunda, söz konusu etkinlik iptal edilmelidir²⁶.

Önleyici ve koruyucu önlemler açısından çocukların doping kontrollerine ilişkin de bir düzenlemenin getirildiği görülmektedir. Reşit olmayan bir futbolcudan doping kontrolü için alınacak örnek, ancak kendi takımından bir yetişkinin gözetiminde, örneği alacak yetkili ile yalnız kalmadan alınmalıdır. Çocuğun takımından birini ısrarla istememesi halinde, doping numunesi almakla yetkili kişinin yanında başka bir erişkinin eşlik etmesi suretiyle işlem yapılmalıdır (Talimat md. 5/7). Burada çocuğun takımından birini ısrarla istememesi halini de ayrıca ele almak gerekir. Bir başka ifadeyle çocuğun, takımından bir yetişkini yanında istememesi sebebi üzerinde durulması ve araştırma yapılması, sporcu esenliği ve çocuğun korunması bakımından önem arz etmektedir. Çünkü bu tür somut olaylarda çocuğun takımda yer alan bir yetişkinden zarar gördüğü düşünülebilir.

2. Çocuk Koruma Kanunu, Türk Medeni Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Durumun Değerlendirilmesi

Futbolda sporcu esenliği ve çocuğun korunması çerçevesinde Talimat'taki düzenlemeler dışında sporcu çocuğa girilen olumsuz davranışlar karşısında uygulama alanı bulabilecek yaptırımlar ya da önleyici tedbirlerin ÇKK, Türk Medeni Kanunu (TMK) ve Türk Borçlar Kanunu (TMK) açısından da ele alınması mümkündür.

a. Çocuk Koruma Kanunu Kapsamında Değerlendirmeler

Çocuk Koruma Kanunu'nun amacı korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir. Bu çerçevede sporcu çocukların korunması noktasında, ÇKK ile bağlantının kurulması söz konusu olabilir. Nitekim ÇKK'nin 4. maddesinin birinci fıkrasının (b)

---

26 Benzer durum talimatın 5. maddesinin altınca fıkrasında da vardır. Çocuğun, kendisine yapılacak sağlık müdahalesi sebebiyle bir yetişkin ile bire bir görüşmesi gerektiği durumlarda; çocuğun velisi/vasisi yanında değilse, kendi seçtiği çocuğun veya yetişkinin de müdahale alanında bulunması gerekir.

bendinde de ilgili kanunun uygulanmasında, çocuğun haklarının korunması amacıyla çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi ilkesinin dikkate alınacağı belirtilmektedir.

Talimat ile ÇKK arasında bağlantının kurulması, çocuğun üstün yararının sağlanması ve esenliğinin gözetilmesi noktalarında kendini göstermektedir. ÇKK'nin 5. maddesinde düzenlenen çocuğa ilişkin koruyucu ve destekleyici tedbirler ile Talimat'ın 5. maddesinde düzenlenen önleyici ve koruyucu çalışmalar aslında benzer amaçlara hizmet etmektedir. Ayrıca her iki düzenlemede de çocuğun korunması için bir kuruma başvuru prosedürü öngörülmektedir.

b. Türk Medeni Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Değerlendirmeler

Sporcu esenliği ve çocuğun korunmasında sporcu çocuklara karşı girilen olumsuz tutum ve davranışlar, bir taraftan çocuğun bedensel ve ruhsal bütünlüğünü ihlâl ederken diğer taraftan da geniş anlamda onun kişilik hakkının ihlâli sonucunu doğurmaktadır. Kişilik hakkı, kişinin kişisel değerleri üzerinde sahip olduğu mutlak ve tekeli bir hak olarak tanımlanabilir²⁷. Kişilik haklarının ihlâli ve sonuçlarına ilişkin olarak gerek TMK gerekse TBK'de birtakım düzenlemelere yer verilmektedir.

Sporcu çocuğun kişilik haklarının, ona karşı yapılan davranışlarla ihlâl edilmesi durumunda -Spor Hukukuna özgü cezalar ya da tedbirler dışında- TMK'nin 24 ve 25. maddeleri ile TBK'nin 54 vd. maddeleri uygulama alanı bulabilir. Bu açıdan çocuğa karşı var olan saldırı tehlikesinin önlenmesi, sürmekte olan saldırıya son verilmesi, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespiti istenebilir. Bununla birlikte söz konusu saldırılar neticesinde ortaya bir zararın çıkması durumunda maddi ya da manevi tazminat davalarının açılması mümkün olabilir. Bedensel bütünlüğün ihlâli durumunda TBK'nin 54. maddesi de dikkate alınarak maddi tazminat talep etmek mümkündür²⁸. Bununla birlikte manevi tazminat taleplerinde ise TBK'nin 56. maddesi çocuğun bedensel

---

27 Jacques-Michel **Grossen**, Schweizerisches Privatrecht II-Einleitung und Personenrecht, Hrsg. Max Gutzwiller, Verlag Helbing&Lichtenhahn, Basel 1967, s. 289; Serap **Helvacı**, Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2001, s. 41-42; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 178-179; **Dural/Öğüz**, s. 100.

28 Mehmet Yaşar **Şahin**, Vücut Bütünlüğünün İhlali Halinde Zarar ve Maddi Tazminat Hesabı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 63 vd. Ayrıca bkz., Murat **Topuz**, İsviçre ve Türk Borçlar Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Roma Borçlar Hukukunda Maddi Zarar ve Bu Zararın Belirlenmesi, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s. 378 vd.

bütünlüğünün ihlâli halinde gündeme geleceken; kişilik hakkının ihlâli durumunda da TBK'nin 58. maddesi uygulama alanı bulur²⁹.

Talimat hükümlerine bakıldığında sporcu çocukların zarara uğraması durumunda bu zararın giderilmesine ilişkin tazminat ve tazminat talepleri bakımından bir düzenlemeye yer verilmediği görülmektedir. Talimat'ın 11. maddesinde disiplin hükümlerine değinilmekle birlikte tazminat hakkına ilişkin bir belirleme yapılmamıştır. Bu açıdan çocuğun zararlarının karşılanması noktasında TMK'nin ve TBK'nin ilgili hükümlerinden hareket edilmesi uygun olacaktır.

II. TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU SPORCU ESENLİĞİ VE ÇOCUK KORUMA KURULU

A. Genel Olarak

Futbolda sporcu esenliği ve çocuğun korunması için talimatta öngörülen tedbirlerin alınması gerekmekte; bu tedbirlere aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde durum gecikmeksizin Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Kurumu'na bildirilmelidir. Söz konusu kurul, talimatın 3. maddesinin (k) bendinde “Çocuk koruma alanında uzman en az bir hukukçu, bir sağlıkçı, bir emniyet mensubu olmak üzere toplam yedi kişiden oluşan kurul” şeklinde tanımlanmaktadır.

Talimatta kanaatimizce kurul açısından eksik bir hususun olduğunu söylemek mümkündür. Talimatta kurulun görevleri düzenlenmemiştir. Bu önemli bir eksiklik olarak kabul edilmelidir. Talimatta sadece kurulun çalışma usul ve esasları ile soruşturma yapabilmesi imkânına ilişkin tespit ve değerlendirmeler yer almaktadır.

B. Kurulun Çalışma Usul ve Esasları ile Kurulun Soruşturma Yetkisi

1. Kurulun Çalışma Usul ve Esasları

Talimatın 7. maddesinde kurul ile kurulun çalışma usul ve esasları düzenlenmektedir. Kurul, bir başkan ve altı üye olmak üzere toplamda yedi kişiden oluşmaktadır. Kurulda, çocuk koruma alanında uzman en az bir hukukçu, bir sağlıkçı ve bir emniyet mensubunun yer alması zorunludur. Bununla birlikte kurul üyelerinin tamamının en az lise mezunu, en az on

---

29 Sami Narter, Uygulamada Manevi Tazminat, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 43; Şafak Arıkan, Türk Borçlar Kanunu'na Göre Bedensel Zararlarda Manevi Tazminat, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s. 64 vd.

yıllık mesleki tecrübeye sahip olmaları ve arşivli adli sicil kayıtlarını sunmaları gerekir³⁰.

Kurulun görev süresi, TFF Yönetim Kurulu'nun görev süresiyle sınırlıdır. Kurul'un üyeleri, TFF Başkanının önerisi ve TFF Yönetim Kurulu'nun onayı ile her zaman değiştirilebilir. Kararlar, toplantıda hazır bulunanların salt çoğunluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde başkanın oyu belirleyicidir. Kurul, ayda en az bir kere toplanır. Kurul ayrıca, iş durumuna göre veya Başkanın gerek görmesi halinde, her zaman toplanabilir. Kanaatimizce kurulun her zaman için toplanmasına izin verilmesi, talimatın amacıyla da uyumlu ve birbirini tamamlayan niteliktedir.

2. Kurula Başvuru

Talimatın 8. maddesinde kurula ihbar, şikâyet ve başvuru usulü düzenlenmektedir. Talimat kapsamında belirtilen durumların ihlal edilmesi ya da ihlal edildiğine dair şüphe oluşması durumlarında talimatın ekinde veya TFF'nin internet sitesinde yer verilen formun doldurulması suretiyle ihbar, şikâyet ve başvuruda bulunmak mümkündür. Bu başvurudan sonra talimatın 8. maddesinin ikinci fıkrasına göre kurul, kendisine yapılan ihbar, şikâyet ve başvurularla ilgili olarak her türlü resmi ya da özel kuruluş, kurum veya kişilerden ve adli mercilerden bilgi ve belge isteyebilir; gerektiğinde müsabakada görevli hakemleri, gözlemcileri, temsilcileri, ilgili futbolcuları ve yöneticileri, aracı kişileri ve bunların dışında olayın aydınlatılmasına yardımcı olabilecek kişileri çağırıp dinleyebilir. Ancak kurul tüm bu işlemleri gizlilik esasına dayalı olarak gerçekleştirmekle yükümlüdür. Görüldüğü üzere kurula her türlü resmi veya özel kurum ya da kuruluştan bilgi ve belge isteme yetkisi sağlanmıştır³¹. Bununla birlikte gerekli olduğu hâllerde kurul, müsabakada görevli olan veya olayın aydınlatılmasında yardımcı olabilecek kişilerden bilgi almak amacıyla onları dinleyebilmektedir. Kurul nasıl bir yol izlerse izlesin, hepsinde yapılan işlem-

---

30 Kurul üyelerin seçiminde çocukların bedensel ve zihinsel sağlığı veri gizliliği, çocukların bilgi teknolojilerine güvenli erişimi konusunda uzman veya çocuk esenliği, çocuk hakları konusunda uzman hukukçu olmak tercih sebebidir.

31 Talimatın 8. maddesinin dördüncü fıkrasına göre kurul, belirtilen kurum, kuruluş ve kişilerle doğrudan doğruya yazışma yapmak ve tebligat göndermek yetkisine sahiptir. Ayrıca talimatın 8. maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre de kulüpler, kulüp yöneticileri, kamu hukuku ve özel hukuk tüzel kişileri, bu talimat kapsamında Kurul'un görevini yerine getirebilmesi için kurulun her türlü bilgi, belge ve delile ulaşması konusunda gereken yardımı yapmakla yükümlüdürler.

lerin gizlilik esasına dayanması gerektiği çocuğun üstün yararı ve menfaati düşünülerek tekrar vurgulanmıştır. Ayrıca kurulun, durumu adli mercilere bildirme yükümlülüğü de bulunmaktadır.

Kurul önüne gelen olayda çocuğa yönelik bir eylemin gerçekleşip gerçekleşmediği, zarar meydana gelip gelmediği veya zarar riskinin bulunup bulunmadığını değerlendirerek başvuruyu ciddi bulması halinde kişiler hakkında soruşturmanın her aşamasında soruşturma tamamlanıncaya kadar idari tedbir vermeye yetkilidir. Kanaatimizce bu noktada kurulun vakit kaybetmeksizin gereken değerlendirmeleri yapması gerekir. Yapılan incelemeler neticesinde tedbir kararının uygulanmasına karar verilmişse, bu karar kişiye ve kişinin bağlı olduğu kulübe veya ilgili kuruma bildirilir. Kurul tarafından verilen tedbir kararının, kurul tarafından soruşturmanın her aşamasında kaldırılması mümkündür. Verilen tedbir kararlarına karşı Disiplin Kurulu'na itiraz edilebilir (Talimat md. 8/7).

Talimatın 8. maddesinin sekizinci fıkrasında kulun verdiği tedbir kararının sonuçları belirtilmektedir. Buna göre kurul tarafından hakkında idari tedbir verilen kişi, tedbir kararı kaldırılana kadar veya hakkında kesin bir ceza hükmü tesis edilene kadar futbol müsabakalarına iştirak edemez, hakemlik, temsilcilik, gözlemcilik, saha komiserliği yapamaz, TFF veya kulüp yöneticisi, idari ve teknik görevlisi olarak müsabakalarda görev alamaz, kulüp mensubu olarak futbolla ilgili idari, sportif veya sair hiçbir faaliyette bulunamaz, antrenmanlara katılamaz ve stadyumlara giremez. Talimat, hakkında tedbir kararı verilen kişinin ilgili süreler içinde neredeyse sporla bağlantısının kesilmesini istemiş, müsabakaların yapıldığı alanlara girişi bile yasaklanmıştır. Ayrıca talimatın 11. maddesinde de kurul tarafından verilen idari tedbir kararlarına uyulmaması durumunda disiplin hükümlerinin devreye girmesi öngörülmüştür³².

32 Talimat Madde 11:

“(1) Kurul tarafından verilen idari tedbir kararına uymayan kişiler hakkında ilgili disiplin kurulu tarafından en az 1 yıl hak mahrumiyeti veya lisansın iptali cezası verilebilir. Bununla birlikte ilgili kulüplere Süper Lig için 2.000.000- TL'den 2.500.000-TL'ye kadar, 1. Lig için 1.000.000-TL'den 1.250.000-TL'ye kadar, 2. Lig için 500.000-TL'den 625.000-TL'ye kadar, 3. Lig için 250.000-TL'den 300.000-TL'ye, Bölgesel Amatör Ligler, Gelişim Ligleri, Kadınlar Ligi için 75.000-TL'den 100.000-TL'ye kadar para cezası, diğer amatör kulüplere ise Futbol Disiplin Talimatı'nın 35. maddesinde düzenlenen ikame ve ilave cezalar verilir.

(2) Buna rağmen Kulüpler tarafından tedbir kararına uyulmaması halinde yukarıda belirtilen cezalara ek olarak ilgili Kulübün ligden ihracına karar verilebilir.

(3) Bu talimat kapsamındaki ihlaller hakkında yargılamaya yetkisi profesyonel ligler ve kupa müsabakaları açısından Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu'na, amatör ligler açısından Amatör Futbol Disiplin Kurulu'na aittir.”

C. Kurula Bağlı Diğer Kişiler

1. Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Koordinatörü

Talimatta kurula bağlı kişiler arasında sporcu esenliği ve çocuk koruma koordinatörü adı altında bir kişi öngörülmektedir. Bu kişi, kurulun idari işlerini yürütmek üzere alanında uzman kişiler arasından TFF Başkanının önerisi üzerine TFF Yönetim Kurulu tarafından görevlendirilmektedir.

Sporcu esenliği ve çocuk koruma koordinatörü kurul başkanına bağlı olarak görevini sürdürür ve koordinatörün görevini yerine getirirken yaptığı işlemlerin, gizlilik esasına dayalı olarak gerçekleştirilmesi gerekir.

2. Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Kulüp Yetkilisi

Talimatın 10. maddesinde kulüp sporcu esenliği ve çocuk koruma yetkilisine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmektedir. Maddenin birinci fıkrasına göre TFF'ye tescilli tüm kulüpler, Kurul ile koordinasyonda bulunmak ve önleyici ve koruyucu çalışmalar ile bu talimatın uygulanmasının sağlanması amacıyla bünyelerinde çalışan en az çocuk koruma konusunda bir uzman personelini kulüp sporcu esenliği ve çocuk koruma yetkilisi olarak görevlendirmek zorundadır. Bu talimatta düzenlenen önleyici ve koruyucu çalışmaların sağlanması hususundaki kulüp yükümlülüklerinin yerine getirilmesi için azami düzeyde yetkilendirilirler. Söz konusu düzenlemeyle sporcu esenliği ve çocuk koruma yetkilisinin görevlendirilmesinde kulüplerin sorumlu olduğu söylenebilecektir. Ancak burada kulüp tarafından bu görevlendirmenin yapılmaması durumunda nasıl bir yaptırımın gündeme geleceği belirtilmemiştir. Talimatın 12. maddesine göre talimatta belirtilmemiş hususlar hakkında TFF Yönetim Kurulu karar verebilecektir. Kulüplerin, kulüp sporcu esenliği ve çocuk koruma yetkilisini görevlendirmemeleri durumunda bunun yaptırımının ne olacağının TFF Yönetim Kurulu tarafından karara bağlanabilecektir.³³

Talimatın 10. maddesinin ikinci fıkrasında kulüp sporcu esenliği ve çocuk koruma yetkilisinin görevleri, talimatta düzenlenen hükümler ile buna bağlı yapılacak diğer faaliyetlerde danışman konumunda olmak, bilgi, destek, tavsiye sağlamak şeklinde belirtilmiştir. Bununla birlikte yetkili, talimatın doğru ve etkin olarak uygulanması konusunda gerekli tüm dikkat ve özeni göstermekle yükümlüdür. Ayrıca kulüp sporcu esenliği ve çocuk

---

33 Ayrıca Talimatın 11. maddesinin üçüncü fıkrasına göre talimat kapsamındaki ihlaller hakkında yargılama yetkisi profesyonel ligler ve kupa müsabakaları açısından Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu'na, amatör ligler açısından Amatör Futbol Disiplin Kurulu'na aittir.

koruma yetkilisi, TFF tarafından verilen eğitime katılmakla yükümlüdür ve katılıma ilişkin sorumluluk, ilgili kulübe aittir (Talimat md. 10/3).

SONUÇ

Futbolda sporcu esenliği ve çocuğun korunması amacıyla çıkarılan talimat, spor hukuku alanında çocukların sportif faaliyetlerde korunmasını sağlayan düzenlemelerin başında gelmektedir. Birçok ülkede çocuk sporcuların korunmasına için alınan tedbirler eskiye dayanmaktadır. Türkiye’de her ne kadar çıkış tarihi itibarıyla geç kalınmış olsa da yine de konuya ilişkin bir talimat çıkarılması ve bu talimatta çocuğun menfaati doğrultusunda yapılması gerekenler üzerinde ayrıntılı düzenlemelere yer veriliyor olması olumlu bir gelişmedir. Bununla birlikte talimatın sadece futbol branşı ile sınırlı tutulmuş olması eleştirilebilir. Bütün çocuk sporcuları bünyesine alacak, her spor branşını kapsayacak şekilde bir talimatın yapılması kanaatimizce daha uygun olacaktır.

Talimatta bazı kavramların kullanılmış olması sakıncalı durumları beraberinde getirebilir. Örneğin talimatta çocuğun cinsel eğiliminden bahsedilmiştir. On sekiz yaşından küçük kişilerin cinsel eğilimin ne anlama geldiği noktasında fazlaca bilgi sahibi olması beklenemeyeceği gibi bu ve benzeri ifadelerin kavram kargaşasına sebebiyet verebileceğinden bahsedilecektir.

Talimatta kanaatimizce her türlü durum ayrıntılı bir şekilde ele alınmış; çocuğun menfaatini zedeleyecek olaylara nasıl ve ne şekilde yaklaşılması gerektiği adım adım ortaya koyulmuştur. Bununla birlikte talimatta Türkiye Futbol Federasyonu Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Kurulu adı altında bir kurulun kurulmasına izin verilmiştir. Bu kurulun çalışma usul ve esasları ile kurulun soruşturma yetkisi ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Ancak kurulun görevlerinin neler olduğuna ilişkin bir düzenleme talimatta yer almamaktadır. Bu bir eksiklik olarak ifade edilebilecektir. Kurulun görevlerinin neler olduğunun açıkça belirtilmesi görev sınırlamasının da yapılmasına yardımcı olur.

KAYNAKÇA

- Abik**, Yıldız, “Türk Medeni Kanunundaki Hükümler ve Çocuk Hukukundaki Temel İlkeler Çerçevesinde Velayette Çocuğun Yararı”, Şener Ak-yol’a Armağan, Filiz Kitabevi, İstanbul 2011, s. 1-73.
- Akkurt**, Sinan Sami, “Çocuğun Kişiliğinin Korunması ve Velâyetin Belirlenmesinde Çocuğun Menfaati Olgusu”, Rona Serozan’a Armağan-Cilt I, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 91-120.
- Akyüz**, Emine, Çocuk Hukuku, 8. Baskı, Pegem Akademi, Ankara 2021.
- Arıkan**, Şafak, Türk Borçlar Kanunu’na Göre Bedensel Zararlarda Manevi Tazminat, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023.
- Başar**, Feyza, “FIFA Transfer Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması”, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 77, S. 2, 2019, s. 747-771.
- Can**, Hacı/**Tuna**, Ekin/**Tuna**, Nehir, Çocuk Hukuku, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2019.
- Çağlayan**, Ramazan, Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri), Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2007.
- Doğu**, Hakkı Mert, “Türk Spor Hukuku’nda “Refakatçi Çocuk””, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 2, 2017, s. 43-54, (Refakatçi Çocuk).
- Doğu**, Hakkı Mert, 61 Soruda Spor Hukuku, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2023, (Spor Hukuku).
- Dural**, Mustafa/**Öğüz**, Tufan, Türk Özel Hukuku-Cilt II: Kişiler Hukuku, 23. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022.
- Ertaş**, Şeref/**Petek**, Hasan, Spor Hukuku, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2017.
- Erten**, Rifat, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet Yayınevi, Ankara 2007.
- Genç**, Durmuş, Spor Hukuku, Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 1998.
- Grassinger**, Gülçin Elçin, Türk Medeni Kanununda Yer Alan Velâyet Hükümleri Kapsamında Küçüğün Kişi Varlığının Korunması İçin Alınacak Tedbirler (MK md. 346, md. 347, md. 348), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2009.
- Güleş**, Bedia, “Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasında Çocuğun Yararını Tespit ve Çocuğun Eşyalarının Teslimi Sorunu”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 2, 2023, s. 845-865.
- Gülşen**, Recep, Spor Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2020.
- Gürten**, Kadir/**Erenel**, S. Ege, “Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, 2012, s. 295-315.

Hatemi, Hüseyin, Aile Hukuku, 7. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.

Hazar, Zeynep, “İnsan Hakları Çatışmalarının Çözümlemesinde Çocuğun Üstün Yararı İlkesinin İşlevi: Türk Anayasa Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 26, S. 2, 2022, s. 647-684.

Helvacı, Serap, Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2001.

Narter, Sami, Uygulamada Manevi Tazminat, Adalet Yayınevi, Ankara 2022.

Nurse, Anne M., “Child Sexual Abuse Prevention Training”, Confronting Child Sexual Abuse, Lever Press, Amherst 2000, s. 207-233.

Oğuzman, M. Kemal/**Seliçi**, Özer/**Oktay-Özdemir**, Saibe, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 21. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022.

Özdemir, Hayrunnisa/**Ruhi**, Ahmet Cemal, Çocuk Hukuku ve Çocuk Hakları, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.

Parasız, Özgün/**Şahin**, Mustafa Yaşar/**Çelik**, Akın, “Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulamaları: İngiltere Örneği”, International Journal of Science Culture and Sport, C. 3, S. 1, 2015, s. 641-653.

Reyhani Yüksel, Sera, Velayet Hakkının Anayasal Sınırları, Legal Yayıncılık, İstanbul 2016.

Scherrer, Urs. Sportrecht (Ein Begriffserläuterung), Orell Füssli Verlag AG, Zürich 2001.

Seçer, Tuğçem, “Velayete İlişkin Uyuşmazlıklarda Arabuluculuk: Çocuğun Üstün Yararı İlkesi Çerçevesinde Değerlendirmeler”, Çocuk Hukuku Armağanı, Ed. Yıldız Abik/Seher Bağaç İçen, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022, s. 553-590.

Subaşı, Zeynep Nur, “Çocuk Hakları Birleşmiş Milletler Sözleşmesi Bağlamında Çocuğun Üstün Yararı”, Çocuk Hukuku Armağanı, Ed. Yıldız Abik/ Seher Bağaç İçen, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022, s. 3-40.

Sunay, Hakan/**Kaya**, Bayram, “Türkiye İtalya Fransa ve İspanya Spor Sistemlerinin Spor Kulübü Yapılanması Düzeyinde Karşılaştırılması”, Spormetre, C. 17, S. 2, 2019, s. 75-91.

Şahin, Mehmet Yaşar, Vücut Bütünlüğünün İhlali Halinde Zarar ve Maddi Tazminat Hesabı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.

Tınç, Mehmet Rıfat, “Fransa’da Çocuk Hakları”, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 81, S. 2, 2023, s. 589-620.

Topuz, Murat, İsviçre ve Türk Borçlar Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Roma Borçlar Hukukunda Maddî Zarar ve Bu Zararın Belirlenmesi, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023.

Turhal, Seda Nur/**Şahin**, Mustafa Yaşar/**Parasız**, Özgün, “Amerika Birleşik Devletleri’nde Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları”, Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi, C. 6, S. 1, 2023, s. 1147-1164.

Usta, Sevgi, Velayet Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.

Yılmaz, Canan, Velayet Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023.